

Jugoslovansko zastopstvo v Moskvi sprejeto pri Stalinu

Do trgovskih pogajanj med obema državama je prišlo brez posredovanja kake tretje sile

Moskva, 7. maja. m. Jugoslovansko trgovsko odposlanstvo je bilo zadnje dni sprejeto pri predsedniku sovjetske vlade in zunanjem ministru Molotovu, pri ministru za zunanjo trgovino Mikejanu. Dne 2. maja pa je bila delegacija sprejeta pri Stalinu. V moskovskih krogih govore, da so si nekatere tuje države prizadevale, da bi do teh sprejemov sploh ne prišlo in da ne bi Sovjetska Rusija vzbujala vtisa, da želi obnoviti z Jugoslavijo tudi druge odnose, ne samo trgovinskih.

Zadnje dni pa se zdi, da so jugoslovansko-sovjetska pogajanja napredovala tako, da so presegla okvir prvotno napovedanih posvetov in da je bilo govora tudi o pogojih za začetek rednih političnih in diplomatskih odnosov. Sovjetska vlada kaže, da ji je na tem veliko in bi bila pripravljena odrediti se vsem zahtevam, katere je doslej imela glede vrnitve ruskih carskih dragocenosti, ki so jih vojaki generala Vrangla po vojni prinesli s seboj v Jugoslavijo. Edina zahteva, ki jo Rusija ima, bi bila ta, da se prepreči sleherno delovanje ruskih emigrantov in da se bivšemu carskemu poslaniku Strandmanu vzamejo diplomatske pravice, ki jih je še vedno užival.

Sovjetska vlada predlaga, naj bi se vpostavila zračna zveza med Moskvo in Belgradom čez Sofijo in sklenila pogodba o kulturni izmenjavi. Jugoslovanskemu zastopstvu na čast so bile prirejene v Moskvi razne slovesnosti, pri katerih so poudarjali nekdanje dobre zveze med Rusijo

in kraljevino Srbijo, zveze, ki so dobile potrditev zlasti leta 1914.

V sovjetskih krogih poudarjajo, da potekajo vsa pogajanja z Jugoslavijo v izredno ugodnem razpoloženju. Poudarjajo, da je do neposrednih pogajanj med obema državama prišlo brez posredovanja kake tretje države, zakaj takoj v začetku vojne je postalo jasno, kakšno korist bo Jugoslavija imela od vpostavitve trgovinskih zvez z Rusijo. Sovjetska Rusija je že prej bila pripravljena začeti taka pogajanja. Brž ko je bilo ugotovljeno, kakšno blago in kateri izvozni predmeti bi prihajali v poštev za trgovinsko izmenjavo med obema drža-

vama, so se začeli posveti med jugoslovanskim poslanikom v Ankari Sumenkovičem in tamošnjim sovjetskim poslanikom. Ti posveti so bili uspešni, nakar je jugoslovansko odposlanstvo odšlo v Moskvo, kjer potekajo zdaj končna pogajanja za sklep trgovske pogodbe in plačilnega sporazuma.

Z vpostavitvijo rednih trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjeti je spet potrjeno pravilo, da na trgovinske odnose ne morejo vplivati nobene idejne razlike, kar potrjuje tudi dejstvo, da so dobre trgovske odnose s Sovjetsko Rusijo že dolgo vzdrževale vse evropske države, med njimi tudi Nemčija in Italija.

Vrhovni poveljnik angleške vojske general Ironside govori vojakom, došlim z Norveškega

London, 6. maja. Reuter. Včeraj nekoliko ur po izkrcanju zavezniških čet z Norveškega v neki severni luki, je glavni poveljnik angleških čet general Ironside imel tale govor na angleške in francoske vojake.

Angleški in francoski bojovniki iz srednje Norveške, ki ste se proslavili v teh borbah, vam

pošiljam te besede v znamenje svojega občudovanja zaradi vaših naporov pri obrambi zavezniških idealov. Vsem vam je dobro znano, pod kakšnimi pogoji so se borile naše čete na Norveškem, ne samo proti Nemcem, temveč tudi proti vremenu. Nikar ne mislite, da ste bili prisiljeni umakniti se iz Norveške. Viša sila je zahtevala vaš umik. Vi ste bili predhodniki zavezniških čet in mi smo mislili, da vam bomo lahko dali vse ono, kar je potrebno za moderno vojskovanje. Zeleni smo poslali vam letalstvo in motorizirane oddelke, da bi se lahko uprli sovražniku, ki je razpolagal z vsemi temi sredstvi. Dobro veste, da je bilo vreme proti nam. Slišali ste brneje letal, ki so potem, ko so preletela na stotine milj, delala napade na sovražnikove položaje. Vojni minister Stanley vam izraža svojo hvaležnost, da ste se slavno borili in da ste bili dosledni najbolj častni tradiciji slavne angleške vojske. Tudi s svoje strani se vam zahvalim za vse ono, kar ste storili.

Vojaki so sprejeli govor generala Ironsidea z burnim aplavzom.

Nato je govoril general Paget, ki je dejal, da so angleške čete bile 170 km oddaljene od svojih oporišč in da so bile v neposrednem stiku s sovražnikom, ko so dobile povelje, naj se umaknejo. Ves čas umika so se angleške čete upirale sovražniku, da bi si zagotovile umik. Kapetan Krook, ki je s svojimi oddelki operiral v bližini Lillehammerja, je opisal umik po zaledeneli reki. Ves ta čas so nemška letala napadala njegov oddenek. Iz Dombasa so lahko napredovali 20 km z vlakom, nakar so morali 30 km ob progi peš, ker so bili progo uničili nemški bombniki. Po številnih težavah so prispeli njegovi oddelki v Andalsnes. V štirih dneh so prepotovali 320 km. Na koncu svoje izjave je dejal kapetan Krook, da morala angleških čet niti za trenutek in bila omajana.

Papež za nov m'rovni poskus

Vatikan, 7. maja. m. Vatikanski krogi pravijo, da je sv. oče izjavil predstavniku predsednika Roosevelta, Mironu Tayloru, da odobrava stališče preds. Roosevelta glede njegovega mnenja o omejitvi spopada in da je morda že prišel čas, da se znova sproži poskus samo za omejitve spopada, temveč tudi začne nova mirovna ofenziva.

Boji pri Narviku

London, 6. maja. Reuter. Na fronti pri Narviku vlada zelo slabo vreme. Snežni vihar ovira sleherno akcijo zavezniškega topništva. Prav tako je delovanje na obeh straneh zelo omejeno, čeprav prihajajo, kakor poročajo, nemški bombniki nemškim četam na pomoč. Zavezniško vojaštvo napada Narvik po natančnem načrtu. Sovražnik je naredil več betonskih strojniških gnezd. Narvik je postal prometni vozil za zmago norveških vojakov, ki se bore na jugu. Norveška vojska bo na severu reorganizirana. Mnogo zavezniških vojakov, ki so prispeli iz Namsosa in Andalsnesa, se je tu izkrcalo. Ti kraji so gorati in imajo zelo malo prometnih zvez, zato teren ni primeren za mehanizirane oddelke. Zavezniški topovi so že na postojankah, medtem ko so sovražna letalska oporišča precej daleč od nemške fronte.

Sloviti kapitan Podržaj - poročen v Ljubljani

Ljubljana, 7. maja.

Te dni se je v Ljubljani poročil kapitan Ivan Podržaj, znan po svojih mednarodnih dogodivščinah v Evropi in Ameriki. Podržaj je bil pred nekaj meseci izpuščen iz alovite ameriške ječe Sing-Sing, kjer je bil zaprt šest let. Na ječo je bil obojen zaradi suma, da je pomagal pri izginjenju svoje žene, slovit newyorške odvetnice in milijonarke, ki pa po njegovih trditvah še vedno živi in sicer v Kanadi. Odvetnica je z njim potovala iz Londona v New York in med vožnjo izginila in je Podržaj prišel v New York samo z njeno obojno prtljago.

Te dni se je civilno poročil v Ljubljani z neko Francozino iz ugledne in imovite družine. Ta ga je čakala ves čas, kar je bil zaprt v Sing-Singu, ker je bila prepričana o njegovi popolni nedolžnosti.

Belgrad, 7. maja. m. V Belgrad je prispel včeraj madžarski finančni minister Kallay Mikloš, ki si bo med svojim bivanjem v prestolnici ogledal naprej razstavljeno madžarskega slikarstva v Belgradu, nato pa bo razpravljal s predstavniki jugoslovanskega gospodarstva.

Vesti 7. maja

Norveški zunanji minister Kohrt je včeraj imel v Londonu dolg posvet s predsednikom angleške vlade Chamberlainom.

Nemška letala so v zadnjih dneh potopila angleški rušilec »Afridi«, francoski rušilec »Bison« in poljski rušilec »Grom«, to so vse izgube zaveznikov zadnje čase. Angleška vlada bo Poljski dala v nadomestilo nov rušilec.

Ameriške oblasti so odkrile novo vohunsko zadevo ter prijele več članov posadke na parniku »Washington«, po rodu ameriških Nemcev.

Madžarska vlada je prepovedala vsako prodajanje rečnih ladij tujim državam, ki so zadnje čase kar tekmovali, katera bo kupila več teh ladij, da bi nasprotniku preprečila plovbo po Donavi.

Množica zbrana v cerkvi sv. Petra med zadnjim govorom sv. očeta v nedeljo je tedaj, ko je sv. oče govoril o potrebi molitve za mir, začela navdušeno plesati. Pri govoru je bil navzoč tudi italijanski prestolonaslednik.

Romunska vlada zanikuje vse vesti domačega in tujega tiska, da bi se pripravljala kaka koncentracijska vlada.

Vsa poročila o tem, da bi Italija ogražala katero balkansko državo, so delo francoske propagande, ker je Italija izdala nekatere varnostne ukrepe zaradi francoskih in angleških priprav na Sredozemlju, piše Mussolinijev zaupnik Gayda v listu »Giornale d'Italia«.

Predsednik grške vlade Metaxas je včeraj sprejel italijanskega poslanika v Atenah ter v razgovoru z njim izjavil, da se razmerje med Italijo in Grčijo ni nič spremenilo.

Nemško poveljstvo je izdalo uradno poročilo, v katerem pravi, da so nemška letala včeraj spet potopila ogromno angleško bojno ladjo. Vsega skupaj je bilo po nemških poročilih v bojih ob Norveški dosedaj potopljenih ali za boj onesposobljenih 136 angleških bojnih ladij vseh vrst, to se pravi vse vojne brodogve, kar ga je Anglija imela v Severnem morju in v svojih vodah.

Egiptovska narodno-socialistična stranka je izdala razglas, v katerem zahteva naj angleška vojska ter angleško vojno brodogve takoj zapusti Egipt, češ da ogroža egiptovsko svobodo. Razglas so poslali tudi angleškemu poslaniku.

Sovjetska vojska je začela z vsjo naglico zidati močne utrdbe po raznih estonskih mestih in okoliših. Prebivalstvo se je moralo izseliti. Ni jasno, proti komu se hočejo Sovjeti zavarovati, saj imajo z Nemčijo, od katere jim v tem delu more groziti resna nevarnost, več prijateljskih pogodb.

Nemške letalske sile so zadnje štiri tedne imele dosti več izgub kakor angleške. Angleži so na vseh bojiščih izgubili 48 letal, Nemci pa po lastnih poročilih 138, 97 jih pa pogrešajo. Temu številu je treba dodati še letala, ki so jih Angleži uničili na raznih norveških in danskih letališčih.

Nemčija bo prav v kratkem napadla angleško otočje, ga zasedla in pregnala Angleže z nje. Italija bo ta vdor blagorajala, zakaj Nemci bodo s tem uresničili načrt, ki ga je imel že Napoleon. Vojna se bo tako končala s popolno zmago Italije in Nemčije, je prerokoval glavni urednik italijanskega dnevnika »Telegrafo«, Ansaldi, v svojem zadnjem tedenskem govoru po radiu.

Predsednik grške vlade Mussolini je včeraj sprejel prestolonaslednika Umbertoja, ki je vrhovni poveljnik polovice italijanske vojske. Sprejem je veljal italijanskim vojaškim pripravam v zadnjih časih.

Kanceler Hitler in švedski kralj Gustav sta si poslala osebni pismi, v katerih švedski kralj zagotavlja, da bo Švedska ostala čisto nevtralna; kancelar pa, da bo Nemčija do neutrarnosti spoštovala. Lepa in razveseljujoča zagotovila!

V Belgradu so se danes začele seje stalnega jugoslovansko-nemškega odbora, ki urejuje celotno izmenjavo blaga med nami in Nemčijo. Namej sedanjih sej je, določiti količine za izvoz v letošnjem letu.

Angleško letalsko ministrstvo sporoča, da je bila izvedena popolna prenova angleške letalske industrije ter priprave letalskega osebja. Nadzorstvo nad obojnim so prevzeli vojaško-letalski strokovnjaki.

Anglija je Grčiji poslala ultimatum, v katerem zahteva, naj ji Grčija izroči 11 vojaško pomembnih otokov, dalje naj privoli v angleško upravo nad nekaterimi važnimi pristanišči in že v naprej sprejme vsak angleški sklep za obrambo Grčije. Tako piše malo znani nemški list »Rote Erde« iz Dortmundu. Zdi se, da ima tako pisanje namen prepričati Italijo, da Anglija in Francija mislita zasesti Grčijo ter Italijo tako spraviti v boj. Podobno so nemški listi pisali pred dogodki na Norveškem.

Romunski ukrepi proti neresničnemu poročanju tujega tiska

Bukarešta, 7. maja. m. Romunski propagandni minister Giurescu je povabil sonči k sebi vse tuje časnikarje ter jim povedal, da je romunska vlada zelo nezadovoljna s poročanjem tujega časopisa o razmerah v Romuniji, zlasti pa ni zadovoljna s stalnimi senzacijami, s katerimi tuji časnikarji zalagajo svoje liste. Tako so bile v zadnjem času objavljene senzacije, da je ruska vojska vdrila v Besarabijo, da je bil umorjen šef informativnega oddelka glavnega generalnega štaba, da so bili izgnani številni tuji iz Romunije, da se dogajajo stalni primeri sabotaže pri petrolejskih vrelcih itd. Propagandni minister je časnikarjem povedal, da je v propagandnem ministrstvu poseben informativni odsek, pri katerem dopisniki lahko prekontrolirajo vse senzacije, katere zvedo. Če bodo pa še naprej pošiljali senzacionalna poročila, ki bodo neresnična, bo romunska vlada storila svoje in bo prizadevala tudi prodajanje listnega časopisa v Romuniji.

Nemška priznanja naši državi:

Nemčija bo storila vse, da bo Jugoslavija ostala izven spopada

Curich, 7. maja. m. Exchange Telegraph: Švicarski poučeni krogi pričakujejo, da bo Nemčija skušala še bolj razviti svoje gospodarske zveze z jugovzhodnimi evropskimi državami, kjer si hoče zagotoviti nova naročila za kmetijske pridelke in nekatere potrebne surovine. V zvezi s tem razlagajo Nemci vedenje vsake posamezne države na jugovzhodu ter poudarjajo, da je med vedenjem Jugoslavije in vedenjem drugih balkanskih in po-

donavskih držav razlika, ki gre v korist Jugoslavije. Jugoslavija predstavlja predmet najbolj obširnih razprav v Berlinu. Tam pravijo, da je vedenje Jugoslavije popolnoma korektno. Jugoslavija je gospodarsko močna in njena vojska je, čeprav ni najmoderneje opremljena, vendar sposobna, da odbije vsak napad, pa naj pride od koderkoli. Nemčija bo storila vse, da bo Jugoslavija ostala izven spopada.

Zagonetne napovedi angleških vladnih ljudi

Odločitev na Sredozemlju naj bi padla še ta teden?

London, 7. maja. o. Na vprašanje ali je zavezniško vojno brodogve v vzhodnem Sredozemlju pripravljeno za boj proti Italiji, odgovarjajo v angleških uradnih krogih, da bo odgovor na vprašanje, zakaj se je brodogve zbralo v teh vodah, prišel še ta ali pa prihodnji teden. Ne dajejo pa nobenih podrobnejših pojasnil.

V Aleksandriji prihajajo vedno nove angleške in francoske vojne ladje, križarke, rušilci, podmornice, torpedovke in nosilke letal.

Na uradnem mestu potrjujejo, da je italijan-

ska vlada poslala več vprašani britanski vladi zastran pomnožitve britanskega brodogveja v Sredozemlju. Na ta vprašanja odgovarjajo, da je politika britanske vlade v tem, da se obvarujejo in popravijo odnosi med obema državama. Varnostni ukrepi v Sredozemlju so posledica pisanja nekaterih italijanskih listov in izjav nekaterih uglednih italijanskih osebnosti, toda britanski rimski poslanik sir Percy Loraine, ki se mudi v Londonu na dopustu, je že na poti v Italijo in ga pričakujejo danes v Rimu, kjer bo takoj stopil v stike z italijansko vlado.

Sodba madžarskega vodilnega lista:

Vojna na Sredozemlju še ne pomeni vojne v južnovzhodni Evropi

Budimpešta, 7. maja. m. Madžarski politični in diplomatski krogi gledajo na položaj na Sredozemskem morju mirno, pri tem pa poudarjajo, da je stanje zelo napeto. Značilno pa je pri presoji tega vprašanja pisanje poluradnega »Pester Lloyd«, ki gleda na razvoj dogodkov na Sredozemskem morju zelo črnogledno. Članek ima naslov »Na predvečer vsestranske vojne«. List pravi, da je neuspeh Velike Britanije na Norveškem globoko odmeval pri nevtiralcih, vendar bi bilo napačno upati, da bo ta delna nemška zmaga prislila Veliki Britaniji do udatja. Angleži so v vsej svoji zgodovini pokazali, da so tem bolj odporni in trmoglavi, kolikor več udarcev dobe. Zato je sedaj vprašanje, kako bo Anglija odgovorila na nemško zmago. Dalje nastaja vprašanje, ali bodo za-

vezniki poskušali poiskati novo bojišče ali pa bodo gledali na to, da se pripravijo na bodoče nevarnosti. Vprašanje je, če želi Velika Britanija vojno na Sredozemskem morju in na jugovzhodu Evrope. List ugotavlja, da bo to vojna z vsemi sredstvi. Vse države, pa naj bodo nevojskujote se se ali nevtiralne, se zavedajo, da gre v tej borbi za biti ali ne biti. Navzile envarnim znamenjem, ki napovedujejo možnost vojne na Sredozemskem morju, niso na Madžarskem prepričani, da bi prišlo do spopada med Italijo in zavezniki. Toda tudi ob taki vojni bi mogla jugovzhodna Evropa ostati mirna, čeprav bi bilo tako stanje zvezano s velikimi gospodarskimi žrtvami na vsem jugovzhodu.

Pomemben obisk italijanskega prestolonaslednika v Vatikanu

Rim, 7. maja. o. Včeraj je italijanski prestolonaslednik knez Piemontski s soprogo uradno obiskal sv. očeta v Vatikanu. Temu dogodku pripisujejo v italijanski javnosti in tudi po svetu velik pomen, ker je ta obisk slovesno potrdil dobre zveze med sv. stolico in med Italijansko vladarsko rodbino, zveze, katerim je v veliki meri treba pripisati, da se Italija do sedaj ni zapletla v evropsko vojno.

Pogovor papeža in prestolonaslednika je trajal 35 minut. Papež je podaril princesi Piemontski umetniško Madono iz srebra, princu pa zlato kolajno. Po obisku pri papežu sta princ in princesa Piemontska prišla k drž. tajniku Maglionu in imela z njim daljši razgovor. Potem sta krenila v baziliko sv. Petra in prebila nekaj časa pri molitvi. Ko sta odhajala iz katedrale, so jima množice priredile navdušene manifestacije. Državni tajnik Maglione je nato vrnil prestolonasledniku obisk v Kvirinalu.

Svedska mora ohraniti svobodo!

Stockholm, 7. maja. o. Havas: Poveljnik švedske vojske general Arvid Krikson je v včerajšnjem govoru po radiu izjavil med drugim tole: Če nas razmere prisilijo, da primemo za orožje, bomo to storili, da si vemo za strahote vojne. Toda vse izgube in škoda bo pozneje poravnana, ker Švedi ljubijo svojo svobodo. Če bi se podali pod okrilje tujcev, ne bi bili svobodni. V boju proti temu tujemu varetju žrtvujemo tudi življenje in imovino, ker za nas življenje nima pomena, če izgubimo svobodo. General je svoj govor končal s pozivom, da morajo biti Švedi hrabri, kakor so vedno bili v zgodovini in da morajo storiti vse, da ohranijo svobodo in neodvisnost Švedske.

Romunska policija je prišla štiri nemške državljane v Bukaresti, ker so s pomočjo skrivne radijske postaje pošiljali nedovoljena poročila v države.

Kako Angleži razlagajo zavezniški nastop in umik na Norveškem

Sele sedaj prihajajo na dan prave podrobnosti o zgodovini pohoda zavezniške vojske na Južno Norveško. Ta zgodovina se začne pri finski vojni, ko se je Nemčija vse bolj začela zanimati za preobliko železne rudo iz Švedske. Zavezniška vojska, ki je bila namenjena Finski in v kateri je bilo 100.000 borcev, je bila vsa na dopustu, ko so Nemci izvedli napad na Norveško, nekateri oddelki zlasti pa protiletalsko topništvo pa je odšlo na Francosko. Poseben bataljon, v katerem je bilo 60 odstotkov častnikov in kateri je bil tudi namenjen na Finsko, je bil še skupaj. Na splošno je bila ekspedicijska vojska, namenjena za Finsko, takorekoč nedotaknjena. Zeleni so, da bi to vojsko z vednostjo Norveške in Švedske porabili za napad Nemčije na katerikoli teh držav. Nemci pa so zvedeli za zbiranje teh oddelkov, ter so naredili načrt o ureditvi letalskih oporišč v Baltiku. Če bi Norveška smatrala za potrebno, da pokliče na pomoč zaradi možnega nemškega napada, bi Angleži mogli na mah zasesti važne luke na Norveškem, kakor so Bergen, Trondheim, Stavanger in Narvik, vendar je bilo to akcijo možno izvesti le, če je Norveška zahtevala pomoč zavezniškov. Pričakovali so, da bo Nemčija zavzela Bergen in Oslo in prav tako so mislili, da bo začela Nemčija s svojimi operacijami od Trondhema proti severu. Nemci so bolj počasi prodirali, toda Norveška je bila popolnoma nepripravljena, da bi se mogla upreti. Nemci so hitro zavzeli Stavanger, Bergen in Narvik. Gotovo je, da so zavezniški izpušili priliko, da bi onemogočili ta nemški korak, ker je bilo jasno, da je bilo treba nekaj storiti, kar bi ohranilo Norvežane, da bi nudili odpor. Prav tako je bilo zelo želeto, da bi angleške čete zasedle Narvik prej, preden bi tja prišle nemške čete in bi tako onemogočile pošiljatev železne rude iz Narvika.

Angleških prvih čet je bila dolžnost omogočiti izkrcanje novih oddelkov na Norveškem. Po izkrcanju angleških čet v Narviku so prišle francoske pehotne čete, ki so se izkrcale brez vsakih motenj. V Londonu menijo, da je poveljnik teh čet čisto pravilno izvedel po izkrcanju prodor naprej, vendar so ga nemške čete, ki so uporabljale svoje oporišče Trondhjemfjord, udarile z boka in ga odtrgale od tistih čet, ki so šle že naprej. Pri tej priliki se je pehota hrabro borila. Zavzela je vse postojanke, s katerih je mogla varovati izkrcanje francoskih čet.

Čete, ki so se izkrcale v Andalsnesu pod poveljstvom generala Morgana, naprej niso našle na velike težave. Tedaj so prejele nujen klic na pomoč od Norvežanov in zavezniške čete so bile poslane v Lillenhamer. Prihod zavezniških čet v Lillenhamer je imel velik učinek in je dvignil moralo norveških čet. Medtem ko je Morgan podpiral norveške čete, so prišle nove čete pod poveljstvom generala Pageta, ki je takoj dobil zvezo z Norvežani. V dveh tednih so se te čete borile z mnogo močnejšim sovražnikom.

Končno pa je prišel ukaz, da je treba izprazniti osrednjo Norveško in to je bilo izvedeno brez izgub, čeprav so imele zavezniške čete velike težave pri vkrcaju municije in pri odpravi. Ko so zavezniške ladje prišle, jih je začelo nemško letal-

stvo neprestano bombardirati. Zato je bilo potrebno del materiala uničiti. Tako je n. pr. takoj potem, ko so se francoske čete vkrcale v Namsos, bilo treba takoj del njihovega vojnega materiala sežgati.

Edino letalsko oporišče, ki je služilo za operacije zavezniškim letalnim eskadram, so morali opustiti. Nemške čete so takoj zavzele vsa letalska oporišča v srednji in južni Norveški in so z njih mogla s svojimi letali ovirati izkrcanje zavezniških čet in vojnega materiala. Ko so angleške čete šle proti jugu, so jih nemška letala stalno napadala. Nemške čete so uporabljale tanke in mehanizirane oddelke. Protiletalsko orožje je dajalo najmočnejši odpor proti mnogo močnejši sovražni letalski sili, vendar je bilo nemogoče dati četam resnično pomoč in jim omogočiti, da bi ohranile svoje postojanke ter podpreti napredovanje proti Trondhjemu. Čete so morale prekoračiti velik prostor, sovražnik pa je prišel z juga. Sovražnik je dobival stalno ojačanja in tako je postalo jasno, da je najbolj pametno, če se zavezniška vojska in teh krajev umakne.

Število zavezniških čet na Norveškem je bilo mnogo manjše, kakor se je prvotno mislilo, in to potrjuje tudi majhno število žrtve.

»Mister G.«

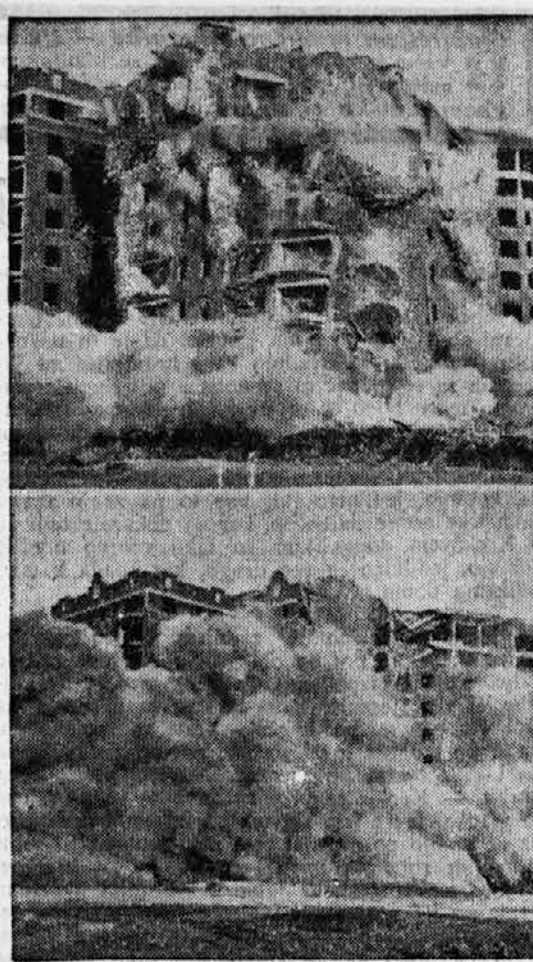
Po vsem svetu je znan mister G. Vsi vedo, kdo se skriva pod tem imenom in je dovolj, da omeni samo začetno črko njegovega imena, pa se že ve, da je to švedski kralj Gustav.

Švedski kralj Gustav je velik športnik. Čeprav je že zelo star in ima čisto bele lase, je še vitke postave, ravnega hrbta in gotove, čvrste hoje. On posveča vsak dan po nekaj ur sportu. Že takoj zjutraj več časa telovadi, nakar jaha najmanj eno uro. Kralj Gustav igra večkrat golf in slovi kot zelo dober igralec.

Največja športna strast tega tako popularnega vladarja pa je brez dvoma tenis. Švedski kralj je znan kot odlični teniški igralec. Kljub svoji visoki starosti še vedno igra na različnih turnirjih, seveda samo v dublu, kjer večkrat zmaga.

Kralj Gustav je ena najznačilnejših figur sodobnega športa. Neštivilne so njegove usluge športu. Švedska je država z izredno visoko razvitim športom, država odličnih smučarjev, plavalcev, lahkoatletikov, nogometašev, telovadcev in strelcev. Najbrž bi bilo preteklo še dosti časa, preden bi bili Švedi dosegli tako višino v športu, če ne bi bil mister G. z vsemi svojimi silami podpiral razvoj športa, tako v materialnem kakor tudi v moralnem oziru.

POLICIJSKI STRAZNIK JOHN J. SUTTON, ki opravlja prometno službo v ameriškem Pittsburghu, ne rabi nikdar piščalke za proizvajanje signalov. Ker zna izborni z življenjem oponašati razne ptice, pri tem za signal kar sam zaživja.

V Ameriki sicer nimajo vojne, pa vseeno podirajo hiše z dinamitom, in sicer v prestolnici Washington, kjer so razstrelili celo mestno četrt, da so dobili prostora za velikansko palačo vojnega ministrstva.

Vračamo se k starim pričeskam

Ne moremo se sicer pritoževati, da bi »umetniki na lase« ne imeli domisljije in ne bi znali delati lepih pričesk, toda ugotoviti je treba, da so damske pričeske vedno bolj podobne tistim, ki so jih nosili še v starih časih. Saj moda se vedno vrača v preteklost in naredi iz starega novo.

Kar se tiče pričesk, je antika še vedno neizčrpen vir. V Atenah in Rimu so smatrali lase za nekaj izrednega, človek bi rekel ekoraj nekaj svetega, ne tako kakor danes. Kadar je bila ženska najbolj žalostna in je obkavala smrt svojega najbližjega, je razpustila lase, da so pokrili grob dragega pokojnika. Rzne slike nam pričajo, da so ženske vložile mnogo enostavnosti v svoje pričeske. Grška dekleta so si zavezovale lase spredaj na čelu in zadaj na temenu. Večkrat so imele lase zavezane na vrhu temena in to so imenovali pričesko na česuljo.

V Rimu niso nosili tako enostavnih pričesk. Priporočila je treba, da v starem Rimu niso nikdar moški delali ženskam pričesk. Kakor vedno in povsod, so tudi v starem Rimu imeli barvo, ki je bila najbolj v veljavi. Tako so najbolj cenili blondinke. In ženske so poskušale na vse moč dobiti blond, da bi bile blond. Če lasje je niso hoteli poslati blond, so si glave obirale ali pa namazale s kakšno tako stvarjo, da so lasje začeli izpadati. Pomagale so si z lasuljami, ki so jih na debelo uvažali iz Germanije, in Galije, kjer so imeli blond lasulj na debelo. Kajti lasulje so bile že od nekdaj v velikih častih.

Slovitja Agripina, Klavdijeva žena in Nerona mati je nosila pričesko, ki se je končala od zadaj v čopko. To pričesko so posnemali skozi stoletja kar naprej. Livija, Avgustova žena je nosila trak, preko katerega je imela krono iz rož. Vse to je pokrival pajčolan in padal po ramenih. Nikjer niso ženske tako skrbno skrbele za lepe pričeske kakor v starem Rimu, in so bile z njimi bogato preskrbljene. Imele so nebroj najrazličnejših pričesk, najrazličnejših oblik. Večkrat so si posipale lase z zlatim prahom, škrlatno barvo ali kakšnim drugim lepilom. Večkrat pa tudi Rimljanke niso pokazale posebnega okusa in pravega smisla za lepoto. Moda iz Azije je prišla v Rimu do veljave, pa so jo elabo upregli. Toda kakor vsaka novost, je v Rimu tudi to vleklo in častiljiva lasulja je dobila breco.

O okusu naših žensk danes pa nič ne dvomimo! O modi pa bi rekli lahko na kratko: to je plima in oseka. (d)

Drobne vojaške

Golobi veterani. Poleg drugega, se morajo golobi-pismošče naučiti še neke druge novosti. Kadar vrže pilot iz letala goloba, mora slednji nekaj časa padati kakor kamen z nerazpetimi krili, da pride iz zone zračnih struj. Izvežbani golob prične leteti šele takrat in se nemoteno vrne v svoj golobnjak.

Neizvežbana ptica pa poskuša takoj leteti in zračne struje jo premetavajo, kakor nevihta ladjo. Zaradi tega letijo nekaj časa brez zveze, kar jim zelo otežuje orientacijo za vrnitev.

Vojna statistika. Leta 1918 je ubila ena tona vrženih bomb v Parizu povprečno 9 in ranila 22 ljudi. Danes ubije ista količina bomb 17, a rani 47 ljudi.

Za časa ofenzive je bilo potrebno, da je delalo v zaledju 12 delavcev, da je imel en sam vojak na bojišču vse potrebno. Za časa defenzive pa je padlo na enega vojaka — devet delavcev.

Da top enkrat ustrelji, je potrebno skupaj 80 ljudi.

Zadnje leto svetovne vojne je padel vsak peti vojak.

Prva bitka v zraku. Prva bitka v zraku se je vršila v obliki dvoboja leta 1808 v Parizu med dvema smrtnima sovražnikoma. Vsak si je najel en balon in se vkrcal nanj oborožen s puško. Balona sta se dvignila istočasno in borba se je začela. Streljala nista v gondolo, temveč v sam balon. Končno se je enemu nasprotniku posrečilo sestreliti balon, nakar je njegova »posadka« iz višine nekaj sto metrov tresčila na tla. Premagani je bil na mestu mrtev. Drugi balon se je spustil na tla nekaj kilometrov daleč in iz gondole je stopil prvi zmagovalček zračne borbe.

Koliko stane vojna? Vojna stane 1.250.000.000 din dnevno. Kam gre tako ogromna vsota denarja, nam postane takoj razumljivo, če vemo, da stane:

puška	2.000 din
top vojne ladje	11.000.000 din
vojna ladja	1.750.000.000 din
podmornica (1000 ton)	80.000.000 din
tank (35 ton)	7.500.000 din
bombnik (5 ton)	5.000.000 din
padobran	15.000 din

Kako so bile potopljene. Od 178 nemških podmornic, kolikor jih je bilo potopljenih v prvi svetovni vojni, so se skoraj vse vognenile na morskno dno s posadko. Uničene so bile na sledeče načine: od torpedov sovražnih podmornic 19; v podmorniške zanke se jih je ujelo 14; na mine jih je zadelo 20; v podvodne mreže je bilo ujetih 6; letalstvo jih je uničilo 5; rušilci in podvodne bombe 72; slučajno jih je bilo potopljenih 9 in 33 iz neznanih razlogov.

VSADKANJE LAZI:

Brivec: Takoj pridete na vrsto.
Natakar: Takoj vam prinesem rebrca.
Dobra prijateljica: Vaš novi klobuk vam nebeško pristaja.
Zobozdravnik: Zob vam izderem brez bolečin.
Zet tašči: Veseli me, da vas vidim.
Čevljar: Vaši čevlji bodo še danes zvečer gotovi.
Prodajalec: Jaz sam nosim takšno perilo.
Esperantist: Esperanto se naučite v nekaj tednih.

Program radio Ljubljana

Torek, 7. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 šolska ura: Pokrajinska oddaja z Jesenic, izjava ljudska šola, vodi Leo Pi-brovec. šol. uprav. — 12 Za boljšo voljo (plošče) — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14 Poročila. — 18 Operetni naprevi (plošče). — 18.40 Duhoslovne prvine našega gospodarstva (g. dr. Fr. Veber. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave (g. Fr. Lipah). — 20 A. Dvo-řak: Rusalka, fantazija po operi (vel simf. ork., plošče). — 20.20 Rezervirano — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Giegova ura (radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 7. maja: Belgrad: 20.40 Čajkovskega skladbe — Zagreb: 20. Konec prenosa — Bratislava: 19.30 Čajkovskega večer — Praga: 20.15 Glasbena drama — Sofia: 19.50 Čajkovskega večer — Bero-münster: 21.40 Ork. konc. — Budimpešta: 19.50 Vojaska godba — Bukarešta: 20. Simfonični konc. — Stockholm-Hörby: 21.25 Puccinijeva opera »Bo-heme« — Trst-Milan: 17.15 Violina — 20.30 Pucci-nijeva opera »Turandot« — Rim-Bari: 20.30 Ork. konc. — Florencia: 21. Lahka gl.

Pokrajina na Lofotskih otokih, ki varuje vstop v zaliv pri Narviku.

25

Ko sva Sellards in jaz prišla s prepisano brzojavko v kabelski urad, je bila cenzurna soba prazna, zakaj vse osebe je bilo steklo na ceste, da bi se udeležilo množičnega zbora na Trgu predsednika Wilsona.

Sellards je predlagal naj jaz ostanem v cenzurni sobi, sam pa je šel naravnost v brzojavne prostore. Ker je bil vsem uradnikom poznan kot zasebni tajnik admirala Wilsona, je lahko pospešil oddajo moje brzojavke. Stal je tako dolgo pri aparatu, dokler niso oddali v New York kratkega besedila z razburljivo vsebino.

Tedaj še nisem vedel — zvedel sem šele pozneje — da ni noben francoski cenzurni uradnik dobil tiste brzojavke pred očmi. Zgodilo se je, nekaj nemogočega.

Fantastična vrsta naključij, katerih bi si ne bil mogel nihče izmisliti, se je nehote in nevede združila, da smo obšli neprekoračljiv zid vojne cenzure, česar ne bi bili niti z največjimi napori, obziri in prevejanostjo dosegli.

Do tega presenetljivega uspeha je prišlo po sodelovanju več izrednih okoliščin. Cenzurni uradniki so bili vsi do zadnjega moža na cesti in slavili z drugim prebivalstvom vred poročila, katero so celo oni imeli za uradni razglas, da je vojna končana. Po najti-stejšem naključju, zaradi tega, ker nisem znal uporabljati franco-skega pisalnega stroja, je brzojavka na zunaj bila docela podobna navadnemu sporočilu United Pressa, ki je šlo skozi ameriško tiskov-

no cenzuro v Parizu in po najetem vodu v Brest. Razen tega ji je bil uradni značaj zagotovljen po najvišjem ameriškem mornariškem častniku v francoskih vodah, tega pa je zastopal njegov osebni za-upnik, poročnik Sellards. To vse se je ujemalo boljše, kakor če bi bilo pripravljeno. Posledica tega pa je bil eden najbolj dramatičnih dogodkov v vsej svetovni vojni.

Bilo je ravno nekako okoli 4.20 popoldne v Brestu, torej nekaj pred 11.20 dopoldne po newyorškem času.

Nikdar mi ni prišlo na misel, da bi mogla biti brzojavka dati-rana drugače kakor iz Bresta. Šele 36 ur pozneje sem zvedel, da je prišla v New York datirana iz Pariza. Zmota je temeljila najbrž na dejstvu, da je telegrafist zaradi imena Simms in zaradi številke ti-skovne izkaznice vse skupaj imel za pariški urad United Pressa.

S Sellardsom sva zapustila kabelski urad ter šla čez Trg pred-sednika Wilsona. Obstala sva nekaj trenutkov, da bi gledala divje veselje.

Francoski trgovci in vinarniki so v navdušenju značali velike košare polne navadnega vina in radodarno delili steklenice vsako-mur, kdor jih je hotel. Za ameriške vojake in njihove visoke pojme o francoski stiskavosti je bilo to skoraj ravno tako presenetljivo, ka-kor premirje samo.

Ameriški fantje, francoski vojaki in stotine francoskih deklet ter žena, ki so kar poganjale iz tal, so korakali, se držali za roke in plesali ter veselo popevali znane pesmi iz vojnega časa. Tovorni avtomobili so truš množili ter pokali z vžiganjem motorjev ka-kor strojinice.

Ko sva končno presekala pot do mornariškega poveljstva, so bili admirala Wilsona poklicali na neko sejo. Vrnil sem se v hotel Continental, sestavljal kratko dodatno poročilo k brzojavki, katero sem bil ravno odposlal, ter čakal, kdaj bo prišel poročnik Hornblow-ter dva ali trije častniki, njegovi prijatelji, s katerimi sem obljubil, da bom skupaj jedel.

Medtem pa je moje upanje, da sem zadel terno, že precej splah-nilo. Ker je govorica že ves dan letela po Brestu, sem izračunal, da je uradno sporočilo izšlo v Parizu že ure prej in da je novica najbrž že dosegla New York, preden je bil dobil admiral Wilson po urad-nih ovinkih.

Proti večeru so bile ceste natlačene z množico radostnih, pre-pevajotih, razposajenih ljudi in le z največjo težavo smo si naredili

pot med množico do najbolj priljubljene restavracije v Brestu do »Brasserie de la Marine«.

Pogled tja noter bi bil lahko zasenčil pogled v najbolj razbur-kanico restavracijo na Broadwayski cesti v New Yorku na Silvestrovo okoli enih jutraj.

Nismo še bili naročili jedi in niti ne žganja, ki naj bi bilo za uvod, ko si je mornariški pribojnik prebil pot skozi množico do naše mize. Pribojnik nas je bil v hotelu Continental zgrešil, pa so ga poslali v restavracijo za nami.

Pribojnik mi je imel od admirala Wilsona sporočiti, da je druga vest, ki jo je admiral dobil naravnost od poročevalskega od-delka v Parizu, razglasila prvo brzojavko za »nepotrjenoc. Admiral mi je izražal obžalovanje, da ne more več osebno govoriti z menoj.

S poročnikom Hornblowem sem takoj šel v uredništvo lista »De-pechee, kjer sem spisal drugo brzojavko, v kateri je stalo, da je za prvim poročilom admirala Wilsona prišlo drugo, po katerem naj prva vest velja za nepotrjeno.

Ta brzojavka je bila oddana v Brestu kakih dve uri za prvo. Če bi bila šla naprej prav tako naglo kot prva, bi bil popravek prišel okoli 1 popoldne v pisarno United Pressa v New Yorku.

Toda še danes niso čisto pojasnjeni razlogi, zaradi katerih so United Pressu šele nekaj pred poldnem naslednjega dne, v petek 8. novembra, izročili to drugo brzojavko, ki bi bila United Pressu omogočila popraviti zmoto že po dveh urah.

W. W. Hawkins, podpredsednik in dejanski ravnatelj United Pressa v New Yorku, je dobil prvo vest o tem, da je newyorška cen-zura zadržala moje brzojavke, zgodaj zjutraj 8. novembra. Poklical ga je po telefonu mož, ki ni maral povedati svojega imena, a tigar glas je Hawkins spoznal kot glas nekega bivšega častnika, ki je bil v mornariški cenzuri. Ta mu je sporočil, da je dve uri za mojo prvo brzojavko prišla druga s popravkom, podpisana od mene, da so jo pa na povelje iz Washingtona poslali ameriškemu ministrstvu, tako da je United Press ni dobila. Prav tisti glas je povedal Haw-kinsu, da je še pred prihodom moje brzojavke, ki je naznanjala pre-mirje, prišla v vojno ministrstvo brzojavka iz Pariza z enako vsebino.

Uradni sezname ministrstva, objavljeni leta 1933, so spravili na dan besedilo brzojavke, ki jo je omenjal brezimni cenzor. Brzojavko je omenil tudi državni tajnik Lansing v sporočilu za polkovnika Hou-seja, 7. novembra ob 11. Brzojavka se je glasila: